

OKUL MÜDÜRLERİNİN ÖZGEÇİ DAVRANIŞ GÖSTERME SIKLIĞININ DEMOGRAFİK BİLGİLERİ İLE KIYASLANMASI

COMPARISON OF THE FREQUENCY OF SCHOOL PRINCIPALS' ACTUAL BEHAVIOR WITH DEMOGRAPHIC INFORMATION

Kenan ODUNCU¹, Sedat KIZILKAYA², Tuğba BARUTÇU³

Makalenin Alanı: Eğitim Teknolojileri

Makale Bilgileri

Geliş Tarihi

29.08.2022

Kabul Tarihi

29.08.2022

Anahtar Kelimeler

Okul,
Müdür,
Özgeci davranış.

Özet

Özgeci davranış, yardım edilen kişiye bir hediye olarak görülebilir. Başkalarına yardım edenlerin bu davranışlar sonucunda motivasyonlarını ve mutluluklarını ifade ettikleri gözlemlenmiştir. Hediye veren ve alan kişiler karşılıklı olarak mutlu olduğu gibi, iyiliksever davranış sergileyen ve yardım alan kişilerin de mutlu olduğu söylenebilir. Eğitim kurumlarında pozitif davranışlar sergilenmesi tüm öğrencilere örnek olmaktadır. Dolayısıyla okul yöneticilerinin özgeci davranışlar sergilemeleri büyük önem taşımaktadır. Okul müdürlerinin özgeci davranış gösterme sıklığının kişisel özellikleriyle kıyaslandığı bu çalışmada İstanbul ilinde 213 okul müdürüyle anket uygulaması yapılmıştır. Çıkan sonuçlara göre özgeci davranış ölçeğinin alt boyutu olan hayırseverlik/bağışta bulunma puanının yaş bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Article Info

Received

29.08.2022

Accepted

29.08.2022

Keywords

School,
Principal,
Altruistic behavior.

Abstract

Altruistic behavior can be seen as a gift to the person being helped. It has been observed that those who help others express their motivation and happiness as a result of these behaviors. It can be said that people who give and receive gifts are mutually happy, and people who show benevolent behavior and receive help are also happy. Positive behaviors in educational institutions set an example for all students. Therefore, it is of great importance that school administrators exhibit altruistic behaviors. In this study, in which the frequency of altruistic behavior of school principals was compared with their personal characteristics, a survey was conducted with 213 school principals in the province of Istanbul. According to the results, it was determined that the philanthropy/donation score, which is the sub-dimension of the altruistic behavior scale, showed a statistically significant difference in terms of age.

1. GİRİŞ

Örgütsel tarafta, asıl amaç başarılı bir şekilde varlığını sürdürmektir. Başarı genellikle kuruluşlar arasındaki sonsuz rekabeti kimin kazandığına bağlıdır. Bu rekabetin kazanılmasında örgüt çalışanlarının sergilediği ekstra rol davranışı çok önemlidir (Wagner ve Rush, 2000). Bu nedenle örgütlerin sürekli başarı için resmi görev tanımlarının ötesinde örgütün etkinliğine katkıda bulunmaya istekli, özverili ve özverili çalışanlara ihtiyacı vardır.

¹ Sancaktepe Şehit Er Hasan Genç İlkokulu, İstanbul, e-mail: kenan_oduncu_75@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-4033-2830 (Sorumlu Yazar/Corresponding Author)

² Nermin Ahmet Hasoğlu Ortaokulu, İstanbul, e-mail: sedatk73@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-6594-1467

³ Sancaktepe Şakir Demir İlkokulu, İstanbul, e-mail: tugbabarutcu86@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-4509-5942

Diğer tüm örgütlerde olduğu gibi bir eğitim örgütü olan okul da (Bursalioglu, 2012) kişiliğine göre yaptığı işe uygun çalışanlara, etkililiğe ve gelişime katkı sağlama istekliliğine ihtiyaç duyar.

Demircan'ın (2006) belirttiği gibi örgütsel etkinliğin sürdürülebilmesi ve çalışanların işe karşı tutumlarının daha olumlu olabilmesi için işin gereklilikleri ile işi yapan kişinin özelliklerinin uyum içinde olması gerekmektedir. Tüm bunlardan dolayı, çalışanların örgüt uyumunda oldukça önemli bir yere sahip olan kişilik unsuruna değer verilmesi, örgütte iş doyumunu, verimlilik ve etkinlik sağlayabilir. Aytaç'ın (2001) belirttiği gibi, kişiliğin bireyin işini ve çevresini algılaması ve değerlendirmesi üzerinde önemli bir etkisi vardır. Bireyin davranışları, içinde yaşadığı çevre ve o çevredeki diğer bireylerle etkileşimi tarafından belirlenir. Bu etkileşimler yoluyla bireyin davranışlarını şekillendiren çevre de aynı şekilde bu davranış ve değişimlerden etkilenir. Bu noktada örgütsel vatandaşlık davranışı ve aşırı rol örgütsel davranış olarak görülen özgecilik üzerinde durulması gereken bir konudur.

1.1. Özgeci Davranış

Özgeciliği tanımlamak oldukça zordur. Bu nedenle, özgeciliğin çoğu tanımı özgeciliğin altında yatan motivasyona bağlıdır (Feigin ve ark, 2014). Bu nedenle özgecilik ve bencillik iki ayrı motivasyon durumu olarak sunulur. Özgecilik ve bencillik iki farklı kavramdır. Ancak bunları birleştirmek mümkündür. Aslında bencillik, kişinin kendi iyiliğini düşünerek sergilediği iyiliksever davranışın temelidir. Özgeciliği tartışan araştırmacılara göre, özgeciliğin temel amacı, kasıtlı veya gönüllü olarak başka bir kişinin yararını içeren eylemlerde bulunmaktır. Ana motivasyon, özgecil davranışı sözde özgecil davranıştan ayırmaktır. Yani özgeci olmayan ya da sözde özgeci fiillerin gerçekliğinde ister dışsal ister içsel bir motivasyon olsun, çıkar beklentisini ne kadar yerine getirdiği bu noktada önemlidir. Bu nedenle özgeciliğin tanımlanmasında anahtar değer olarak motivasyon çok önemlidir (Feigin ve ark, 2014).

Başta da belirttiğimiz gibi özgeciliği tanımlamak oldukça zor olduğu için öncelikle özgeciliği anlamanın ne anlama geldiğini düşünmek gerekir. Özgecilik, Latince "başkası için" anlamına gelen "alteri huic" kelimesinden türetilmiş bir kavramdır. Bu kavram ilk kez ünlü Fransız sosyolog Auguste Comte (1798-1857) tarafından samimiyet, dostluk ve aşk gibi kavramların yerine geçmesi için ortaya atılmıştır. Türk Dil Kurumu'na (2017) göre özgecilik, "hiçbir kişisel çıkar gözetmeden başkalarının iyiliği için kendini feda eden ahlaki bir tutum ve bakış açısıdır". Felsefe sözlüğünde özgecilik, "hiçbir çıkara dayalı olmayan bir duygu, başkaları için yaşamayı ve hareket etmeyi ilke edinen bir düşüncedir" (Hançerlioğlu, 2006).

Özgecilik genel hatlarıyla ele alındığında, başkalarının ihtiyaçlarına karşı düşünceli veya ilgili olma anlamına gelen bir kavram olarak görülmekte ve başkalarının iyiliğini düşünmekte ve başkaları için yaşamak için kullanılmaktadır. Bu nedenle özgeciliği kişisel çıkar sağlamadan diğer insanlara faydalı olan iyi eylemler olarak tanımlamak mümkündür (D'Souza ve Adams, 2014).

1.2. Eğitim Yönetimi Alanında Özgeci Davranış

Özgeciliğin uygulama yollarından biri olan karşılıklı özgecilik, sosyal ilişkilerin yapılarını açıklamayı amaçlayan bir teori olan sosyal mübadele teorisine birçok yönden benzer. Sosyal takas teorisinde ise sosyal davranış, karşılıklı olarak değiştirilen bir çeşit maldır. Parasal değeri olan veya olmayan bir hizmet veya prestij sağlayan bir durum olabilir. Bu teoriye göre, bu malları (mallar, ödüller, hizmetler vb.) sağlayan bir kişi, teklif edene borçludur. Bu borçtan kurtulmak için karşı tarafa fayda sağlayacak şekilde (mal, hizmet, prestij vb.) geri vermek gerekir (Homans, 1958).

Değişim süreci toplumsal örgütler olan eğitim örgütlerinde de işler ve Bursalıoğlu'na (2012: 41) göre bu süreçte eğitim yöneticisi için önemli olan değişimde sunulan hizmetlere karşı sergileyeceği tutumdur. Eğitim yöneticisi aldığı hizmet değiş tokuşuna yetkisini aşarak karşılık verirse okulda adaletsizlik algısı oluşturabilir (Çildir, 2008). Yukarıdaki nedenlerden dolayı eğitim kurumlarında temizlik işleminin yürütülmesinde dikkatli ve adil olunması gerekmektedir.

Özetle, bir çalışanın örgütüne aidiyet duygusu, yöneticisine duyduğu güven ile pozitif yönde ilişkilidir. Örgütsel vatandaşlık davranışı, güvenin hâkim olduğu bir iş yerinde sergilenme olasılığı daha yüksektir. Yukarıdakilerden hareketle, eğitim örgütlerinin bulunduğu okullarda da bir örgütsel vatandaşlık davranışı olan özgeciliğin, okul yöneticileri ve öğretmenler arasındaki güven ilişkisinden etkilendiği söylenebilir (Çildir, 2008).

1.3. Araştırmanın Önemi

Eğitim alanında başkalarına yardım etmek ve fayda sağlamak okul çalışanlarının en çok tatmin olduğu alanlardan biridir. Özgecilik kavramı bu alanlarla yakından ilişkilidir. Okul, çocukların zamanlarının çoğunu geçirdikleri ve aileleriyle etkileşim içinde oldukları yerdir. Okullar toplumun en önemli kurumlarından biridir dolayısıyla da okul yönetiminin öğretmenlere ve öğrencilere olan tutumu oldukça önemlidir. Toplumlardaki olumsuz davranışların incelenmesi çok ilgiliyken, olumlu davranışlar kısmen göz ardı edilir. Son yıllarda olumlu tutumlar üzerine yapılan araştırmaların sayısı artmış ve bu durum olumlu tutumun

büyük önem kazanan bir kavram olduğunu ortaya çıkarmıştır. Çalışmada okul müdürlerinin özgeci davranışlarının kişisel özellikleriyle olan ilişkisinin tespiti gelecek çalışmalar için büyük önem arz etmektedir.

1.4. Araştırmanın Amacı

Okul müdürlerinin özgeci davranış gösterme sıklığının demografik özellikleriyle ilişkisinin tespit edilmesi çalışmanın amacıdır.

1.5. Problem Cümlesi

Okul müdürlerinin özgeci davranış gösterme sıklığının demografik özellikleriyle arasında anlamlı ilişki var mı?

1.6. Alt Problemler

- Özgeci davranışların gösterilme sıklığı yaşa göre farklılık gösterir mi?
- Özgeci davranışların gösterilme sıklığı cinsiyete göre farklılık gösterir mi?
- Özgeci davranışların gösterilme sıklığı medeni duruma göre farklılık gösterir mi?
- Özgeci davranışların gösterilme sıklığı eğitim durumuna göre farklılık gösterir mi?
- Özgeci davranışların gösterilme sıklığı meslekteki görev süresine göre farklılık gösterir mi?

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama aracı, veri toplama süreci ve verilerin analizi açıklanmaktadır.

2.1. Araştırma Deseni

Temel amacı okul müdürlerinin özgeci davranış gösterme sıklığının demografik bilgileri ile kıyaslanması olan bu çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. İki değişken arasındaki ilişkinin tespit edilmesi ve halen var olan bir durumu olduğu gibi betimlemeyi sağladığından ilişkisel tarama modeli seçilmiştir (Karasar, 2009).

Çalışmada İstanbul ili Sancaktepe ilçesinde görevli 213 okul müdürü üzerinde Aşkar (2017) geliştirdiği ölçme aracı olan Özgeci Davranışların Gösterilme Sıklığını Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın örneklemini, 2022 – 2023 eğitim - öğretim yılında İstanbul ili Sancaktepe ilçesindeki ilkokullarda görev yapan okul müdürleri oluşturmuştur. Çalışma grubunda 213

yönetici yer almıştır. Tablo 1’de çalışma grubunda yer alan okul müdürlerinin cinsiyetlerine göre dağılımı yer almaktadır.

Tablo 1. Çalışma Grubunun Cinsiyete Göre Dağılımı

Gruplar	Cinsiyet		TOPLAM	
	Kadın	Erkek		
	f	f	f	%
	141	72	213	100

Tablo 1 incelendiğinde 141 kadın katılımcı, 72 erkek katılımcı olmak üzere toplam 213 kişilik çalışma grubunun olduğu görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Aracı

Demografik bilgiler: Katılımcılar hakkında daha fazla bilgi sahibi olmak adına katılımcıların yaşının, cinsiyetinin, medeni durumunun, eğitim durumunun ve meslekteki görev süresinin sorulduğu formdur.

Özgeci Davranışların Gösterilme Sıklığını Değerlendirme Ölçeği: Aşkar (2017) geliştirdiği ölçme aracı, beşli likert dereceleme ölçeğine uygun olarak hazırlanmıştır. Konuyla ilişkili literatür araştırması ve bu araştırmalarda kullanılan veri toplama araçlarının incelenmesinin sonrasında, özgeci davranışlarla ilişkili olan ifadeler oluşturulmuştur. Ölçek beşli likert dereceleme ölçeği şeklinde hazırlanmış ve “(1) Kesinlikle Katılmıyorum”, “(2) Katılmıyorum”, “(3) Kararsızım”, “(4) Katılıyorum”, “(5) Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde derecelendirilmiştir. Uygulanan faktör analizi sonrasında yük değeri .30’un altında kalanların çıkarılmasıyla ölçeğin üç faktörlü olduğu tespit edilmiştir. Bu tespitle birlikte elde edilen değerlerin birinci faktörde .715 ile .466, ikinci faktörde .758 ile .457 ve üçüncü faktörde .832 ile .498 arasında değişim gösterdiği görülmüştür. Her bir faktörün açıkladığı varyans ise birinci faktör için %26, ikinci faktör için % 11,82, üçüncü faktör için ise %9.22 olarak bulunmuştur.

2.4. Veri Toplama Süreci

Anketler Google Form ile katılımcılara ulaştırılmıştır. Toplanan veriler elektronik ortamdan alınmıştır.

2.5. Veri Analizi

SPSS 22.0 istatistik programı kullanılarak ölçek soruları T-testi ve Anova testiyle sonuca ulaştırılmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın verilerine dayalı olarak elde edilen bulgulara ve bulgulara ait yorumlara yer verilmektedir.

3.1. Birinci probleme ilişkin bulgular

Özgeci davranışların yaş bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan Anova testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 2. Özgeci Davranışların Yaş Bakımından İncelenmesi

	Yaş	n	Ort.	ss	F	p
Hayırseverlik/Bağışta Bulunma	25-35	110	3,5432	,73795	6,131	,003
	36-45	76	3,9260	,78347		
	46-60	27	3,8287	,73719		
Yardımseverlik	25-35	110	4,2062	,56928	4,227	,016
	36-45	76	4,4058	,56135		
	46-60	27	4,4756	,48775		
Sosyal Destek Olma	25-35	110	3,9273	,84320	,631	,533
	36-45	76	4,0789	,93756		
	46-60	27	3,9852	1,04943		

Analiz sonuçlarına göre hayırseverlik/bağışta bulunma puanının yaş bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p<0,05$). Ortalama puanlara göre 36-45 yaş aralığındaki bireylerin puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Analiz sonuçlarına göre yardımseverlik, sosyal destek olma puanının yaş bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

3.2. İkinci probleme ilişkin bulgular

Özgeci davranışların cinsiyet bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan T- testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 3. Özgeci Davranışların Cinsiyet Açısından İncelenmesi

	Cinsiyet	n	Ort.	ss	t	p
Hayırseverlik/Bağışta Bulunma	Kadın	141	3,8067	,78682	2,428	,145
	Erkek	72	3,5382	,71596		
Yardımseverlik	Kadın	141	4,3195	,57019	,286	,606
	Erkek	72	4,2961	,55948		
Sosyal Destek Olma	Kadın	141	4,0085	,95285	,446	,118
	Erkek	72	3,9500	,80334		

Analiz sonuçlarına göre hayırseverlik/bağışta bulunma, yardımseverlik ve sosyal destek olma puanları cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$).

3.3. Üçüncü probleme ilişkin bulgular

Özgeci davranışların medeni duruma göre farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan T- testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 4. Özgeci Davranışların Medeni Durum Bakımından İncelenmesi

	Medeni Durum	n	Ort.	ss	t	p
Hayırseverlik/Bağışta Bulunma	Evli	64	3,6641	,79740	-,642	,502
	Bekar	149	3,7383	,76316		
Yardımseverlik	Evli	64	4,3405	,58330	,488	,681
	Bekar	149	4,2992	,55905		
Sosyal Destek Olma	Evli	64	4,0969	,91339	1,146	,809
	Bekar	149	3,9423	,89844		

Analiz sonuçlarına göre hayırseverlik/bağışta bulunma, yardımseverlik ve sosyal destek olma puanları medeni duruma göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$).

3.4. Dördüncü probleme ilişkin bulgular

Özgeci davranışların eğitim durumu bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan T- testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 5. Özgeci Davranışların Eğitim Durumu Bakımından İncelenmesi

	Eğitim Durumu	n	Ort.	ss	t	p
Hayırseverlik/Bağışta Bulunma	Lisans	180	3,6910	,75838	-1,103	,483
	Yüksek Lisans	33	3,8523	,84459		
Yardımseverlik	Lisans	180	4,2968	,56010	-,892	,306
	Yüksek Lisans	33	4,3923	,59576		
Sosyal Destek Olma	Lisans	180	3,9700	,90498	-,706	,965
	Yüksek Lisans	33	4,0909	,90290		

Analiz sonuçlarına göre hayırseverlik/bağışta bulunma, yardımseverlik ve sosyal destek olma puanları eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$).

3.5. Beşinci alt probleme ilişkin bulgular

Özgeci davranışların meslekteki görev süresi bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan Anova testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 6. Özgeci Davranışların Meslekteki Görev Süresi Bakımından İncelenmesi

	Görev Süresi	n	Ort.	ss	F	p
Hayırseverlik/Bağışta Bulunma	1-6 yıl	73	3,8065	,90476	,766	,515
	7-11 yıl	58	3,6099	,70558		
	12-19 yıl	56	3,7366	,71338		
	20 ve üzeri	26	3,6538	,62681		
Yardımseverlik	1-6 yıl	73	4,4138	,60056	1,821	,144
	7-11 yıl	58	4,1915	,56940		
	12-19 yıl	56	4,2791	,52266		
	20 ve üzeri	26	4,3623	,51252		
Sosyal Destek Olma	1-6 yıl	73	4,1945	,94750	2,364	,072
	7-11 yıl	58	3,8483	,83629		
	12-19 yıl	56	3,9750	,82070		
	20 ve üzeri	26	3,7538	1,01715		

Analiz sonuçlarına göre hayırseverlik/bağışta bulunma, yardımseverlik ve sosyal destek olma puanları meslekteki görev süresine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$).

4. SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Özgeci davranış, toplumdaki sosyal süreçlerde daha sonra edinilen davranışları içerir. Bazı araştırmacılar özgeci davranışların doğal olduğunu söyleseler de bu davranışların sosyal çevreden etkilenmemesi mümkün değildir. Bu bağlamda özgeci davranışların gelişmesinde ya da yokluğunda sosyal çevre önemlidir. Bireyin çocukluk döneminde ailesiyle başlayan, okul ve akran ortamlarıyla devam eden eğitimi, özgeci davranış etkiler.

Eğitim örgütlerinin temel unsurlarından biri de okul müdürleridir. Okul müdürlerinin mesleklerinde sergileyecekleri hayırsever davranışlar, okullarına olan bağlılıkları ile yakından ilgilidir. Okul müdürlerinin özgeci davranış sergileme sıklıklarının demografik özellikleriyle

ilişisini tespit etmek adına 213 okul müdürüyle anket uygulaması yapılmıştır. Yapılan anket uygulamasından çıkan sonuçlar aşağıdaki gibidir:

Analiz sonuçlarına göre hayırseverlik/bağışta bulunma puanının yaş bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Ortalama puanlara göre 36-45 yaş aralığındaki bireylerin puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Bazı araştırma sonuçları bu bulguyu desteklerken (Krebs, 1970; Collins ve Getz, 1976; Berndt, 1985; Chou, 1998; Mutaçlılar, 2008; Ümmet, 2012), bazılarında ise yaş değişkeni ile özgeci davranış arasında herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır (Ak, 2013; Ekşi ve ark, 2016).

Analiz sonuçlarına göre hayırseverlik/bağışta bulunma, yardımseverlik ve sosyal destek olma puanları cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir. Çalışma sonucunu destekler nitelikte Mutaçlılar (2008), öğretmenlere yaptığı çalışmada erkek ve kadın öğretmenlerin özgeci davranışlarında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Hayırseverlik/bağışta bulunma, yardımseverlik ve sosyal destek olma puanları medeni duruma göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir. Analiz sonuçlarına göre hayırseverlik/bağışta bulunma, yardımseverlik ve sosyal destek olma puanları eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir. Çalışmamızdan çıkan sonucun tersine Ümmet (2012)'in yaptığı çalışmada özgeci davranışların alt boyutlarının eğitim durumuyla arasında anlamlı farklılık olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Analiz sonuçlarına göre hayırseverlik/bağışta bulunma, yardımseverlik ve sosyal destek olma puanları meslekteki görev süresine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir. Araştırma sonuçlarımızdan farklı olarak Karadağ ve Mutaçlılar'ın (2009) öğretmenlerle yürüttüğü çalışmada mesleki kıdem özgeci davranışı olumlu yönde etkilemektedir.

4.1. Öneriler

Eğitim kurumlarında yardımlaşma ve pozitif duygular ayrıca öneme sahiptir. Özellikle okul yöneticilerinin olumlu davranışları kurumun başarısında etkiye sahiptir. Bu doğrultuda yapılan çalışmada okul müdürleriyle analiz uygulaması yapılmıştır. Gelecek çalışmalara öneriler aşağıdaki gibidir:

Okul müdürlerinin özgeci davranışlarının daha derinlemesine çözümlenmesi için nitel analiz yöntemi olan yarı yapılandırılmış görüşme uygulanabilir.

Araştırmının katılımcı kitlesine öğretmenler de dahil edilerek daha geniş bir kitleden sonuçlar elde edilebilir.

Okul müdürlerinin özgeci davranışlarının gelişmesi için çeşitli etkinlikler düzenlenebilir.

KAYNAKÇA

Ak, K. (2013). *Üniversite öğrencilerinin özgecilik düzeylerinin yordayıcısı olarak yaşam amaçları* (yüksek lisans tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.

Aşkar N., (2017). *Ankara ili kamu temel eğitim okulları müdürlerinin sergiledikleri özgeci davranışlar ile kişilik özellikleri arasındaki ilişki*, (yüksek lisans tezi), Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Aytaç, S. (2001). Örgütsel davranış açısından kişiliğin önemi. *İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 3(1), 96.

Berndt, T. J. (1985). Prosocial behavior between friends in middle childhood and early adolescence. *Journal of Early Adolescence*, 5, 307-317.

Bursalıoğlu, Z. (2012). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*. Ankara: Pegem Akademi.

Chou, K. L. (1998). Effects of age, gender, and participation in volunteer activities on the altruistic behavior of chinese adolescents. *The Journal of genetic psychology*, 159(2), 195-201.

Collins, W. A. ve Getz, S. K. (1976). Children's social responses following modeled reactions to provocation: prosocialeffects of a television drama. *Journal of Personality*, 44(3), 488-500.

Çildir, T. K. (2008). *Ankara ilköğretim okullarında çalışan yönetici ve öğretmenlerin takas kuramının uygulanmasına ilişkin algıları* (yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.

D'Souza, J. F. ve Adams, C. K. (2014). On unenlightened altruism, *Journal of Human Values*, 20(2), 183–191.

Demircan, S. (2006). *Özel sektördeki yöneticilerin ve çalışanların bağlanma stilleri, kontrol odağı, iş doyumu ve beş faktör kişilik özelliklerinin araştırılması* (yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.

Ekşi, H., Sayın, M. ve Demir-Çelebi, Ç. (2016). Üniversite öğrencilerinin özgecilik ve otantiklik seviyeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 14(32), 79-102.

Feigin, S., Owens, G. ve Goodyear-Smith, F. (2014). Theories of human altruism: a systematic review. *Annals of Neuroscience and Psychology*, 1(1), 1-9.

Hançerlioğlu, O. (2006). *Felsefe sözlüğü*. (15.Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Homans, G. C. (1958). Social behavior as exchange. *American Journal of Sociology*, 63(6), 597-606.

Karadağ, E. ve Mutaftçılar, I. (2009). Prososyal davranış ekseninde özgecilik üzerine teorik bir çözümleme. *Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 8, 41-70

Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Krebs, D. L. (1970). Altruism- an examination of the concept and a review of the literature. *Psychological Bulletin*, 73(4). 258-302.

Mutafçılar, I. (2008). *Özgecilik kavramının tarihsel gelişimi ve öğretmen özgeciliği üzerine bir araştırma* (yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.

Türk Dil Kurumu (2017). www.tdk.gov.tr, Erişim Tarihi: 20.11.2022

Ümmet, D. (2012). *Üniversite öğrencilerinde özgecilik davranışının transaksiyonel analiz ego durumları ve yaşam doyumu bağlamında incelenmesi* (doktora tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Wagner, S. L. ve Rush, M. C. (2000). Altruistic organizational citizenship behavior: context, disposition, and age. *The Journal of Social Psychology*, 140(3), 379- 391.

Yaman, F. (2013). Tüketici davranışı olarak özgeciliğin incelenmesi. *Tüketici ve Tüketim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 79-92